

ΚΡΙΤΙΚΗ

ΘΕΑΤΡΟ ΚΑΠΠΑ - ΕΥΓΕΝΙΟΥ Ο' ΝΗΛ

«Ταξίδι μεγάλης μέρας μέσα στη νύχτα»

Του ΓΙΩΡΓΟΥ
ΠΑΝΑΓΟΥΛΟΠΟΥΛΟΥ

Το Εθνικό θέατρο παρουσιάζει στο Θέατρο Κάππα το «Ταξίδι μεγάλης μέρας μέσα στη νύχτα», του Ευγένιου Ο' Νηλ, ενός από τους σημαντικότερους Αμερικανούς συγγραφείς.

Ο Ευγένιος Ο' Νηλ κατάφερε σε πολλά του έργα να συνδυάσει ρεαλισμό με εξπρεσιονισμό, να εντυπωσιάσει με το ύψιστο της ανθρώπινης δραματικότητας, την αχαλίνωτη φαντασία. Δεν είναι εκείνο που εκ πρώτης ματιάς φαίνεται. Κατάφερε με το έργο του να πλησιάσει την τραγωδία και όχι στο στυλ της δικής μας αρχαίας, που τα γεγονότα διαδέχονται ατόφια το ένα το άλλο, αλλά με μία υποδόρια ένταση που ξαφνικά αγγίζει όλο το οικοδόμημα και το γκρεμίζει.

Είναι ένας Σαμψών του θεάτρου, που «Μετά των αλλοφύλων» θάβει ετερόκλητα σχήματα πάθη ανόμοια, πρόσωπα οικεία τραγικά ή ανέμελα, οικογενειακές εστίες που λαμπάδιασε μέσα τους το μίσος, χωρίς και να το υποπτεύονται. Έχουν πει για τον Ο' Νηλ πως δεν ακολούθησε τη δραματουργική ακολουθία ενός Σοφοκλή, ενός Σαίξπηρ ή ενός Ρασίν. Αυτών οι επιθυμίες τέλεια προσαρμόζονται στη σκηνή, ενώ τον Ο' Νηλ τον ξεπερνούν οι φραγμοί που δοκιμάζει να τους γκρεμίσει και να βγάλει απ' αυτούς κάτι που το θέατρο είναι ανίκανο να δώσει.

Αυτό έγκειται στο ότι δοκίμασε στα έργα του όλες τις τεχνотροπίες, ρεαλισμό, εξπρεσιονισμό, εμπρεσιονισμό και ό,τι άλλο θα μπορούσε η τέχνη του θεάτρου να δώσει. Ίσως πολλοί το θεωρούν μειονέκτημα γιατί λένε πως δεν κατάφερε να δώσει ένα δικό του ύφος. Εγώ, όμως, θα έλεγα, ότι το πάθος του ξεπερνάει τα καλούπια ενός σχήματος κι εδώ έγκειται η μεγαλοσύνη του ταλέντου του.

Το έργο που είδαμε και που όπως φαίνεται, ανήκει στις τραυματικές νεανικές του εμπειρίες (ο συγγραφέας δεν ήθελε να παιχθεί το έργο, όσο ζούσε) φαίνεται όλο το δράμα της αμερικανικής κοινωνίας, κάτι συνυφασμένο με τον εφιάλτη που μεταβλήθηκε το αμερικανικό όνειρο, αυτό το μεγαλόπρεπο όνειρο, που τελικά οδήγησε στην τάφο των μεγάλων προσδοκιών, ιδίως μετά τη θρυλική οικονομική κρίση του 1929, κι εδώ συμπλέει με τον άλλο μεγάλο του θεάτρου, τον Άρθουρ Μίλερ.

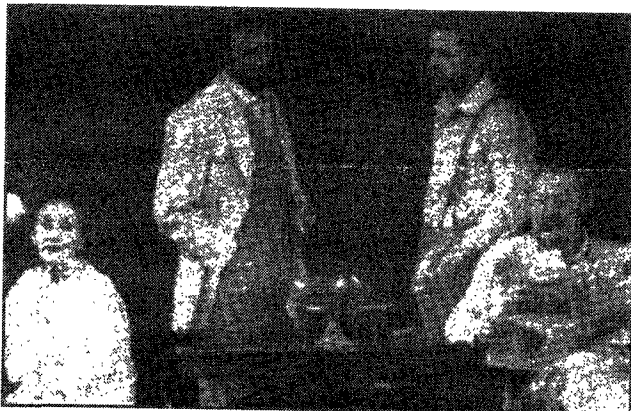
Μόνο που στον «Θάνατο του Εμποράκου» η ρίζα του έργου είναι κοινωνικοοικονομική, ενώ εδώ, στο «Ταξίδι της μεγάλης μέρας...» είναι ψυχοκοινωνική και μάλλον διαβρωμένη από το καταφύγιο της τραγικής άσσης που προσφέρουν οι αρρωστημένες απολαύσεις σε τραυματισμένες ψυχές του αμερικανικού τρόπου ζωής, μία απέραντη έρημος κάθε ανθρώπινης επικοινωνίας.

Υπάρχει μία τυπική αμερικανική οικογένεια.

Ο πατέρας, η μητέρα και οι δύο γιοι. Η μητέρα καταφεύγει στη χρήση των ναρκωτικών ουσιών για να ταξιδέψει μακριά απ' το απόλυτο κενό που τη συνδέει με την οικογένεια. Ο πατέρας είναι περικυκλωμένος από το πάθος της φιλοχρηματίας και της ανικανότητας να φροντίσει το μέλλον των παιδιών του που μοιραία παρασύρονται στο ποτό μακριά από κάθε τι που θα τους έδινε μία κοινωνική βάση για να πολεμήσουν σε αυτή τη ζούγκλα των αμερικανικού τρόπου ζωής.

Έτσι, ο Τζέιμι και ο Έντμοντ, δύο αδέρφια, δύο από τους μοιραίους του Βάρναλη, κατακυλούν στον υπόκοσμο και σε ό,τι προσελκύει την αγριότητα μίας μοναξιάς, που υφέρπει στις ψυχές τους μ' έναν κυνικό τρόπο διαβίωσης ανάμεσα σε άλλους μοιραίους, που δεν προσμένουν ούτε καν «Το θάμα».

Το έργο είναι καθαρά αυτοβιογραφικό αλλά όπως συμβαίνει στην τέχνη, ο Ο' Νηλ

έδωσε τη δύναμη του ονείρου και τις ψυχικής δράσης που μόνο η τέχνη μπορεί να δώσει, καθιστώντας τα βιωματικά φαντάσματα πιο απτά κάθε πραγματικότητας.

Ο Γιάννης Ιορδανίδης έδωσε αυτό στο οποίο αναφερθήκαμε πιο πάνω. Τον ρεαλισμό του Ο' Νηλ με την ποιητική του διάθεση χωρίς ακροβατισμούς αλλά πάνω στα πρόσωπα καθήλωσε την αγωνία με το όνειρο, τη μοίρα που τα ίδια πρόσωπα δημιουργούσαν το ένα για το άλλο.

Η μετάφραση της Νόνικας Γαληνέα συμπλήρωσε αυτή την ατμόσφαιρα με γλώσσα ζωντανή, αυτή τη γλώσσα που κάνει τον θεατρικό λόγο ελκυστικό, ώστε να συνάδει με τα δρώμενα όλη την πλοκή του έργου. Επίσης το σκηνικό του Γιώργου Πάκα σύμφωνα με την καταθλιπτική ατμόσφαιρα όπως και η μουσική του Γιώργου Τσαλαχούρη.

Ο Γιώργος Μοσχίδης, ένας εξαίρετος ηθοποιός, έδωσε τον μίζερο χαρακτήρα του ανθρώπου που βασανίζεται στην ανασφάλεια και στη ραγισμένη επικυριαρχία μίας παραπαίουσας οικογένειας. Η Βέρα Ζαβιτσιάνου αυτή η έμπειρη ηθοποιός που τόσες σημαντικές ερμηνείες θεατρικών ρόλων μας έχει δώσει ως τώρα, ήταν η διάτρητα ευαίσθητη μητέρα που είχε υποκύψει στην αυτοκαταστροφή.

Τέλος και οι δύο ρόλοι του Κ. Κωνσταντόπουλου (Τζέιμι) και Χρήστου Λούλη (Έντμοντ) ακολούθησαν την ερμηνεία του συνόλου, μέσα στην γκρίζα ατμόσφαιρα μίας τυπικά κατεστραμμένης οικογένειας. Αρκετά καλή και η ερμηνεία της Ανέτας Παπαδοπούλου.